

СУЧАСНА ВИЩА ІНЖЕНЕРНА АГРАРНА ОСВІТА – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ АПВ ТА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Дем'яненко А.Г., канд. техн. наук, професор

anatdem@ukr.net

*Дніпровський державний
аграрно-економічний університет, Україна*

Обговорюється сучасний стан вищої освіти в Україні. Привертається увага до тенденцій, які проглядаються останнім часом у вищій інженерній, у тому числі і аграрній, освіті, а саме, суттєвого зниження рівня її фундаментальності, у протиположності до країн Європи, та “миттєвого прагматизму”, що в свою чергу призводить до підготовки “споживачів”, “користувачів” та «спостерігачів» закордонних машин та технологій. Наголошується на необхідності підвищення якості освіти, як основи якісного виробництва, якісного харчування та якісного життя в Україні, що, в свою чергу, неможливо без збереження її фундаментальності.

Сучасний стан вищої інженерної освіти в Україні. «Люди погинули от неумения пользоваться силами природы и от незнания истинного мира» саме таким був ієрогліфічний надпис на піраміді Хеопса. А допомогти людству пізнати істини світу та навчити раціонально користуватися природою зможе тільки якісна освіта. Вчитися щоб жити, вчитися впродовж життя, щоб існувати - така парадигма сучасної освіти. «Возможность «получения пользы» заложена в самой природе научного знания, а «опасность» исключительно результат безответственных антигуманных человеческих действий» – саме це було наголошено відомим академіком Баєвим А.А. у 1982 р.

Україні загрожує продовольча криза, про що повідомляв у 2018 р. президент НААН Ярослав Гадзало. Проявляється це у бідності селян та руйнуванні соціальної інфраструктури сіл, безробітті та трудовій міграції, відсутності мотивації до праці та економічної зацікавленості жити і працювати у сільській місцевості - сказав він та додав, що деградація сільських територій є небезпечним не лише для подальшого розвитку аграрного сектора економіки, а й може становити загрозу продовольчій безпеці усієї країни. Ярослав Гадзало наголосив, що головним завданням яке стоїть перед фахівцями має стати формування і розробка стратегії і тактики державної політики, програм і концепцій розвитку сільських територій. (Головний сайт фермерів. 29.03.2018 р.). Окрім того ХХІ сторіччя, як відчуває людство, несе глобальні проблеми, пов'язані, перш за все, з енергетичною та продовольчою кризами, які стрімко наближаються, з вичерпанням запасів корисних копалин, порушенням навколишнього середовища, землетрусами, нетиповими хворобами, суттєвими радіоактивними забрудненнями, суттєвою зміною клімату, епідеміями та пандемією. Необхідність вивчення цих проблем та їх наслідків не підлягає

сумніву. Це можливо тільки значно підвищивши рівень, якість освіти, яка відіграє основну роль в пізнанні та оволодінні істинною картиною світу, методами її використання та адаптації до її швидкозмінних процесів. Цивілізований світ розуміє, що акцент у XXI сторіччі необхідно робити на підготовку людини з більш розвиненим ментальним тілом, здібностями мислення, яка жила б у порозумінні з суспільством, природою та їх інформаційними проявами. Саме фундаментальні кафедри технічних університетів повинні формувати у студентів системне, структуроване, логічне світосприйняття та здійснювати фундаментальну підготовку, закладати фахові компетентності, базис майбутнього інженера на основі математичних, природничо-наукових дисциплін. Сучасні педагогічні дослідження показують [1], що на сучасному етапі розвитку вищої освіти на перше місце виступають саме загальнотеоретичні, фундаментальні та міждисциплінарні знання, а не технологічні, утилітарні знання та практичні вміння, як це має місце останніми роками. Без фундаментальної освіти, без оволодіння системним знанням та без формування цілісної природничо-наукової та інформаційної картини світу підготовка сучасного, здатного до навчання протягом всього життя фахівця, як наголошено у національній доктрині розвитку освіти в Україні, неможлива. Не є панацеєю від усіх негараздів і проблем вищої інженерної освіти в Україні пріоритетні інформатизація та комп'ютеризація. За словами відомого фахівця механіки твердого деформівного тіла В.І. Феодосьєва, електронні обчислювальні машини та інформаційні технології, звільняючи та спрощуючи життя інженера у плані чисельних розрахунків, не звільняють його від необхідності знання механіки [1,2], математики та, особливо, від творчого мислення та інтуїції. Сьогодні важливим показником якісної освіти стає мобільність знань, якої може набути лише якісно освічена людина, з надійною фундаментальною базою, здатна адаптуватися та гнучко реагувати на швидкозмінні процеси, машини та технології. Тенденція «миттєвого прагматизму», орієнтація на вузьких професіоналів, характерна для минулого сторіччя, поступово зникає з виробничої сфери. Виробництву XXI століття, у тому числі і агропромислового, потрібен спеціаліст, здатний гнучко перебудовувати напрям та зміст своєї діяльності у зв'язку зі зміною життєвих орієнтирів та вимог ринку. Досягнення професійної мобільності є однією з найважливіших задач, розв'язання якої можливе лише за умови фундаментальності вищої освіти. Вузкопрофесійна підготовка, отримання знань на все життя, поступово замінюються освітою впродовж усього життя. Такими є реалії та реальні вимоги часу.

Деякі заходи по підвищенню якості вищої інженерної аграрної освіти. Сучасна парадигма системи вищої освіти за ЮНЕСКО полягає коротко у тому, що треба вчитися, вчитися і ще раз вчитися “щоб бути, щоб існувати”. У протилежному випадку людство загине, як написано на піраміді Хеопса “від невміння користуватися природою, від незнання дійсної картини світу”. Не є секретом, що сучасний процес вирощування сільськогосподарської продукції по об'єктивним та суб'єктивним причинам давно відійшов від природного, про

що свідчать зміни смаку, запаху та якості продукції, що вирощується на землі, іноді багатою на нітрати та шкідливі хімічні елементи, яка, як відомо не є корисною для споживання людини. Глобальним завданням АПК України є перехід на товарне виробництво якісної продукції, яке треба починати з підготовки фахівців. Природне землеробство покращуватиме родючість землі, позбавить від ерозії, позитивно впливатиме на її урожайність. Звичайно, тут теж є свої проблеми і труднощі, які потребують вирішення. Покращивши якість освіти, втіливши наведені концепції в реальність, матимемо якісне виробництво, якісні продукти, якісну державу, якісну Україну та, головне, здорових її мешканців. Якісна Україна – це справа усіх її мешканців і починається ця справа з якісної освіти. Це аксіома. Для забезпечення якісної інженерної освіти, вважаємо за необхідне підвищити рівень шкільної підготовки, особливо з природничих дисциплін; не знижувати фундаментальності вищої освіти; приділяти більше уваги самостійній роботі студентів; втілювати у навчальний процес дієвий контроль; використовувати ринкові важелі управління навчальним процесом; приділяти більше уваги заохоченню (мотивації) студентів до навчання та стимулюванню викладачів до ефективної, результативної роботи; створити необхідну, сучасну матеріально-технічну базу та фінансувати систему освіти на належному рівні. Переймаючись питанням покращення якості освіти та підготовки інженерних кадрів для агропромислового виробництва на кафедрі теоретичної механіки, опору матеріалів та матеріалознавства ДДАЕУ за потребою часу у складі авторського колективу Кагадія С.В., Дем'яненка А.Г., Науменка М.М. та Гурідової В.О. підготовлено та надруковано навчальний посібник «Основи теорії коливань в інженерній справі та втомна міцність» для інженерно-технологічних спеціальностей АПК, маючи на увазі, що більша частина землеробської техніки працює на риллі та знаходиться у стані вібрації, велика увага у посібнику приділена розрахункам елементів та деталей під дією динамічних навантажень та питанням їх втомної міцності. Електронна версія навчального посібника особливо корисна для студентів зараз, у час дистанційної освіти. Наголошуємо, що базисом інженерної освіти є фундаментальна підготовка з математики, фізики, матеріалознавства, теоретичної механіки, механіки матеріалів і конструкцій та інших інженерних наук. А тому реформуючи систему вищої інженерної освіти не треба втрачати кращих здобутків національної системи вищої інженерної освіти, і, в першу чергу, її фундаментальності. Розробляючи заходи по реформуванню освіти, необхідно ґрунтовно розуміти наскільки це конче необхідно і що в результаті матимемо. Бо дуже часто сподіваємося на краще, а в результаті маємо ще гірше, ніж маємо. Такі реформи краще не здійснювати, залишити галузь у спокої.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко А.Г., Кагадій С.В., Кобець А.С. Сучасна інженерна освіта в Україні – деякі тенденції, проблеми та перспективи. Зб.наукових праць «Теорія та методика вивчення фундаментальних дисциплін у вищій школі».в.УІ, НМетАУ, 2010, с.66-71.
2. Кагадій С.В., Дем'яненко А.Г., Науменко М.М., Гурідова В.О. Основи теорії коливань в інженерній справі та втомна міцність «Свідлер А.Л.», 2015. – 204 с.